

Bogo Pregelj:

Vasko in palčki

6. Vojna, vojna vojna

Rezko je bilo plat zvona. Trombe so presunljivo vreščale. Votlo so bobneli bobni! Vojna! Vojna! Vasko je stal ob visokem oknu in zamišljeno zri na razsvetljene mestne ulice, po katerih se je valila bučeča množica in vsa pijana kričala za pobjo. Enakomerno so korakale mimo njega sive vrste vojakov, ki so se zbirali pred mestom. Suho so ropotali

Razdeljen v stotnije in čete je prijel polk konjenice pred grad in se ustavil. Veselo so ponihavala peresa na čeladah. Zastavice vrh kopij so frfotale. Vasko se je sklonil skozi okno in vojaško pozdravil. Tisoč sabelj je švistnilo iz nožnic, tisoč globokih glasov je zaklicalo: »Pozdravljen, general!« Vasko je pokazal s sabljo proti zapadu: »Na boj, fantje!«

med njimi vozovi. Topovske cevi so motno brenčale. Vsi ti bodo poslušali moja povelja, je zanosno pomislil Vasko in pritisnil roko na šapelj, ki je blede prelival barvo na njegovih prsih. Kdo je doživel tako čast kakor jaz, je tiho pocingljavala sablja ob njegovi strani. Rešil bom Marjetico! V verige bom pripeljal vklenjenega kralja Krutoglava pred njo. In potem ga bom vrgel v najtemnejšo vozo, kjer ga bodo snedle miši in podgane za kazen in svarilen zgled vsem, ki bi hoteli dvigniti oči do nje. Samo Vasko je njen vitez! S svojim mečem jo bo branil pred vsemi!

Tisoč glasov mu je vriskaje odgovorilo: »Na boj!«

Tedaj ga je zapelo v srcu: »Ljubzen je moč. Zvestoba stre smrt.«

On pa gre s smrtjo nad smrt...

V težke oblake prahu zavite stopajo čete po cestah proti zapadu. V ozke vrste so se razvile ob strani cest. V sredini jih prehitevajo tropi konjenice, ki brzi mimo njih. Težke vrste topov rožljajo mleč prod, s katerim je posuta cesta, v duoben prah, ki se skeleč vseda v oči korakajočih vojakov. Davno so že utihnile pesmi, s katerimi so stopili iz mesta. Godci so si obesili godala na hrbe in

gredo enakomerno naprej, brez misli pred se zroč. Zastavonoše so povili plapolajoče zastave in jih neso prislonežene preko rame kakor sulice. Častniki so vtaknili sablje v nožnice, za njimi so mesta pozdravljajočih ljudi. Rože vrh čelad so velo povesile glave in so v prahu posivele, da so prstene kakor obrazi pod njimi. V nedogled se širi zrela rumena ravan. Nad njo beleče migota razbeljeno solnce. Tri ravne črte prašnih oblakov se vlečejo čez njo. Motno odmeva škripanje slabo namazanih koles. Ostro se vjedda vmes tleskanje bičev in odsekana hripava povelja: »Naprej! Naprej!« Visoko pod nebom je zabrnelo. Kakor bi se postavili obadi v klinast polet reže sivo nebo dvanajst brenčočih aeroplanov. Zateglo kriče trobente: »Stooj! Pazi!« Za hip so utihnili šumi v oblakih prahu. Sivi obrazi so se dvignili in skušajo predreti meglene tenčice. Že zopet ukazujejo trobente: »Naprej!« Domači aeroplani lete proti sovražniku...

Sredi trope generalov in pobočnikov jaše Vasko. V tesno sivo obleko je oblečen. Na glavi ima čelado. Ob pasu mu visi sablja. Na prsih se mu motno leskeče kraljičin šapelj. V jutro je zajahal Vasko vranca. Niti bele dlake ni bilo na njem. Zdaj pa je ves siv. Trudno poveša glavo. Leniv je njegov pogled. Vasku pa je, da ima vrh obraza skominajočo masko iz prahu, ki se mu je zajedel v kožo. V očeh ga peče in med zobmi mu škriplje, ko mlaskne z žejnimi ustni. To je torej vojna, premišlja. Pot brez prestanka in počitka po prašni cesti...

»Naprej! Naprej! Vasko je spodbodel konja, da se je zaletel v lahen dir. Ves pisani trop spremstva se je pognal za njim. Mimo neskončnih sivih vrst vojakov, ki žejno gledajo za njim. Prehitel je rožljajoče vlake topov, mimo prednjih oddelkov se je pognal. Čista bela cesta teče pred njim. Svetlo solnce gori na njo. Tam daleč spredaj se ostro črtajo temne sence prednje straže. Preko polja drže gazi pomendranega žita, ki se je zlomilo pod kopiti stranskih straž. Kakor rane zijajo gazi v rumeni plaskvi zrelega žita. Skeleče je zgrabilo Vaska v srcu:

Tudi to je vojna!...

Hudourni oblaki so težko vstali na zapadnem obzorju. Ne dvignejo se. Na dnu so motno zardeli. Kakor šumenje naliva diha preko polja, ki molči v težkem pričakovanju. Mimo prednjih straž se je pognal na vzpenjenem konju jezdec. Pred Vaskom je drgetaje zastal. Piskaje lovi sapo: Sovražnik je pred nami! Izvidniki se bore z njim!«

Mirno ga posluša Vasko. Vidi, kako mu teče kri s čela in riše rdeče črte v

njegovo prašno lice. »Jaši do obvezovališča. Ranjen si!« mu de in je že pognal konja naprej. General, ki jaše tik za njim, je pograbil vajeti, da se je konj divje vzpel: »Nazaj, visokost, takoj bomo zadeli ob sovražnika!«

»Povelje je: Naprej! general. Le z zmago se bomo vrnili. Prečudno se smehljajoč je pogledal Vasko generala: »Se bojite?«

Lahen veter prinaša raztreseno trkanje. Streljajo! Visoko zvone trombe: Pozor! Pozor! V žitno polje se je raztegnila vrsta. Pod okovanimi čevlji so zahreščale bilke. Enakomerno tolčejo bobni: Naprej! Naprej! Temni oblaki se rdeče vse jače. Duh po smodu leži v zraku. To niso hudourni oblaki. Dim nad pogorišči. Strelji so se približali. Vasko vidi svetlikajoče se šleme in za njim temno vrsto, ki vse bolj raste. Pred njo pada žito, kakor da gre čezenj težek val. Mimo je planil konj s praznim sedlom. Vasko vidi mimogrede rdeč madež, ki se je razlezel čez vrat. Tiho se smehlja predse: To je vojna...

Prednje straže so se vrgle na tla in hitro streljajo. Črna stena se je primaknila. Vasko ve: Tam jaše kralj Krutoglav. Za njim vsa njegova konjenica. Pred njim beže izvidniki. Le malo jih je, ne morejo se upirati strašnemu plazu, ki drevi lomasteč preko žitnega polja.

Ko je pokazal Vasko naprej, je poslal skrbni general pobočnika k veliki gmoti vojske s povelji konjenikom. Po cesti, preko polja so pridrveli v tisočih in se razpredli za Vaskom in njegovim spremstvom v klin. Svetlo so poblestevale konice sulic v solncu. Pisane zastave so veselo plapolale. Pravi boj bo to, verje Vasko. Na čelu svojih vojska jaše Krutoglav. Naši meči se bodo križali. Potegnil je sabljo: Naprej!

Utihnilo je streljanje pred njim. Prednje straže so obležale zمندrane pod kopiti. V klinu so se pognale srebrne vrste jezdecev. Spočetka so se gnale počasi, pa vedno hitreje so se valile kakor plaz naprej. V diru so se dotaknili konji s trebuh skorjo tal. Kakor sneg so vihrale proge pen. Naprej! Naprej!

Spačeni rdeči obrazi. Tresk. Kakor bi zadela dva hudourni oblaka drug ob drugega. Črna vrsta se je zazibala pod udarcem jekleno sinjega klina. Za hip se je ustavljala. Potem se je preklala. Z bokov so planili črni jezdec na Vaskov polk. Tedaj se je zmedel red in se razbil v posamezne klopke borečih se ljudi. Vasko je dirkal preko bojišča in klical: »Krutoglav! Krutoglav!« Ni udarjal. Pobočnika ob njegovih straneh sta odbijala udarce. Kakor zmaj se je pognal na

črnem konju pređenj: »Tu sem! Kaj me kličeš?« Vasko je videl človeški obraz. Lep je bil v svojem miru in še v bolnem smehljaju, ki se je zajedel v kote ustena. In vendar mu je bilo, kakor da ga tlačijo mora. V sedlu črnega konja je sedela človeška glava, kateri so vzrastle roke iz vratu. Krutoglav je bil kakor brez telesa.

»Klical si me, brani se!« je ukazovala glava. Roka je zavihtela meč. Vasko je otresel prvo suplost in se pognal naprej. Tedaj je spustil Krutoglav orožje in je objel Vaska okrog pasu. Kakor otroka ga je dvignil iz sedla in ga položil pred se. Pekoča bolečina je presunila Vaska. Čutil je, kako se vdajajo njegova rebra v Krutoglavovem objemu. Obupno se je branil. Vse jačje so stiskale opičje pesti. Rdeče megle so legle na Vaskove oči. »Mama...« Tedaj je zrastle v njem misel: Prstan. Mrzlično hitro si ga je snel.

Kriki blaznega strahu. Črne vojske beže: »Človek, človek...« Za njimi dreve Vaskove čete. Sam pa stoji nad njimi. Kakor stolp je, okrog katerega se love otroci. Kaj vpijejo? Zmaga? Vojne se gredo. Neumni otroci! Stolp jih poševno gleda in se jim smeje. Vse vojne so take. Iz prave višine gledajo. Vasko je pritisnil prstan na prst. Spet je samo vrhovni poveljnik. Na prsih se mu mavrično blesti biserni šapelj. V sredi strmi grda luknja kakor prazno oko. Vasko je izgubil največji biser v boju.

Steptano je polje. Obzorje rdeče žari. V zbitem žitu leže mrtvi ljudje in konji. Telesa so zgrbljena. Obrazi spačeni. Oči gore strašno grozo. Nekdo veka: »Ubijte me, ubijte me! Boliii!« Pojoč se vračajo čete. šlemi jim stoje postrani na glavah. Roke in obraze imajo prižaste od krvi. Kakor lačni psi tulijo: Zmaga! Vasko je žalosten. Brez konca kljuje v njem:

Ljubezen je moč. Zvestoba stre smrt!«

(Dalje prihodnjič)

Lažnive in resnične o Pikcu in Nikcu

(Zbira Jože Kovač)

Pikec in Nikec sta bila dva neugnana bratca. Vsa vas ju je bila polna, vsi vaščani so ju poznali, kakor sta jih poznala ona dva. Nič čudnega, saj sem dejal, da sta bila neugnanca. A zameril jima ni nihče. Čemu neki? Otroci imajo več pravic kot veliki ljudje, otroci smejo počenjati stvari, ki jih veliki ne smejo. Čigava je bila kuhinja, ko sta bila Pikec in Nikec še majhna in sta še lažila po vseh štirih? Materina? Kaj še! Pikčeva in Nikčeva! Onadva sta gospodarila po kuhinji, onadva sta morala imeti vse lonce na razpolago, njuna je bila miza in njuni so bili stoli. Mizi sta rekla, da je Triglav, stoli pa so bili vlak, ki vozi pod Triglavom. Čigava je bila soba? Nikčeva in Pikčeva! Plazila sta se pod posteljama in sta govorila, da vozita skozi predor. Nemogoče je bilo prepričati ju, da to ni predor, marveč postelja. Še dobro, da sta si tako mislila. Zakaj če bi hotela na vsak način skozi resnični predor, bi ju moral vzeti oče s seboj na zaresni vlak in plačati vožnjo. Oče pa ni imel denarja kar na razsipanje. Kuhinja in soba, hodnik in vrt, — to je bilo Pikčevo in Nikčevo, tu sta onadva gospodarila in ukazovala.

Oče in mati sta bila kar majhna pred njima. Že njuna zvedavost, zlasti Pikčeva, ju je spravljala kaj pogosto v hude zadrege. Pikec je pogostoma izpraševal očeta o stvareh, ki so se zdele njemu zelo resne, oče pa se mu je kar smejal. To ga je žalilo. Njemu je šlo čisto za res. Vsaki stvari je hotel do dna, za vsako vprašanje je hotel imeti odgovor, ki ga je razumel. Prej ni odnehal.

Ko je bil še majhen, je bil naglo zadovoljen z odgovorom. Ko je spoznal, da je ura tista stvar, ki zmerom gre in ki ljudje tolikokrat pogledajo nanjo, si je zapomnil tudi, da ljudje pogosto vprašujejo drug drugega: »Koliko pa je ura?« Pa je tudi on včasi vtaknil roke v žep, se vzravnil sredi kuhinje in vprašal očeta: »Koliko pa je ura?«

In oče je dejal: »Najst«, kar je pomenilo za Pikca »enajst«. In kadarkoli je Pikec vprašal očeta, koliko je ura, zmerom mu je dejal oče: »Najst!« Pa naj je to bilo zjutraj, popoldne ali zvečer. In Pikec se je zadovoljil. Da mu je oče le odgovoril, pa je bilo v redu. Ali je bil odgovor pravilen ali ne, tega

Pikec ni vedel in mu je bilo prav vseeno. Imenitno se mu je zdelo, da je očeta izpraševal in da mu je on, oče, ki je vendar velik, odgovarjal.

O, takrat je bilo očetu lahko. Odgovoril je tako ali tako, vseeno je bilo. Ko pa je Pikec nekoliko zrastel in je že sam dosegel do kljuge, tedaj je bilo težje. Na uro se je Pikec že dobro spoznal, nič več mu ni mogel oče odgovorjati samo z »Najst«, popolnoma natančno mu je moral povedati, koliko je ura. Pikec je vedel, da popoldne ne more biti »najst«.

Ko je bil še majhen in so nekoč sedeli pri večerji za mizo, na kateri je imel Pikec pečeno klobaso pred seboj, je vprašal: »Kako pa se je imenovala klobasa, ko je bila še živa?«

Vsi so se mu smejali, še Nikec se je režal, ki je bil nekoliko starejši. To mu je Pikec zelo zameril, ker toliko starejši pa spet ni bil, da bi se lahko smejal Pikcu in njegovemu vprašanju. Oče pa mu je odgovoril:

»Krul-krul se je imenovala, Pikec, Krul-krul. In zdaj tiho ter jej.«

Pikec pa je še vprašal: »Krul-krul ima rogove, kaj ne?«

»Zakaj?« je vprašal zdaj oče.

»Ker jih ima še zdaj,« je dejal Pikec in pokazal na špilo. »Spreдай in zadaj jih ima, rožičke.«

Če bi bil rekel oče, da je bila klobasa prej zmaj, bi Pikec tudi verjel. Takrat. Zdaj ne več. Zdaj ve, da je Krul-krul pujssek in da nima rogov.

Pa tudi Nikec ni bil nič boljši. Ko je šel nekoč z očetom ob potoku, je vprašal:

»Oče, zakaj pa ribe ne govorijo?«

Na to težko vprašanje je oče odgovoril le: »Ker je živalica in živalice ne govorijo.«

Nikec pa ni tega verjel, dejal je, da riba ni žival, saj zna plavati kot Boštjanov Lipe.

»No,« je dejal oče, »pa zna Lipe govoriti, kadar je pod vodo?«

»Ne.«

»Zakaj ne?«

»Zaradi vode.«

»No vidiš,« je dejal oče, »kako naj potem govori riba, če ima pa usta polna vode.« Kar oddahnil se je oče, vesel, da je Nikcu razložil.

In Nikec je verjel. Ribam ni žival, govoriti pa ne more, ker ima usta polna vode.

Tako sta imela mati in oče polno dela z otrokoma. Neprestano sta izpraševala, mnogo sta hotela vedeti in mno-

go razumeti. V vseh njenih vprašanjih pa je bilo nekaj smešnega, čemur so se vsi smejali. Kasneje sta sama spoznala, da je v njenih vprašanjih res precej šaljivega. In zrastle sta v dva neugnana šolarčka, ki sta zabavala ves razred s svojimi šalami in dovrti. Včasih sta jih napravila ali povedala nalašč, včasih pa nehote, slučajno. Je že res, da sta se včasih učitelj in katehet jezila zaradi Pikca ali Nikca, toda smejala sta se jima vsakokrat. Sta že napravila kaj takega, da se je moral smejati ves razred z učiteljem vred, ali pa sta se znebila kakšne takšne, da ni bila ne za plug ne za sani.

Nekoč je prišel Pikec v šolo brez peresnika. Učitelj je narekoval nalogo, ki so jo morali učenci pisati v zvezek. Vsi so pisali, le Pikec ni mogel.

Pa ga pobara učitelj: »Zakaj ne pišeš, Pikec. Misliš, da bom tebi posebej narekoval?«

In Pikec: »Peresnik sem doma pozabil.«

»Le kako moreš priti v šolo brez peresnika? Šolar, pa brez peresnika!

Slišiš, Pikec, kako bi imenoval vojaka, ki gre brez puške v vojno?«

»General!« odgovori naglo Pikec. Učitelj, ki je bil poprej jezen, se je zdaj moral smejati. General! A odgovoril je Pikcu:

»Peresnika ne smeš pozabiti doma, zapomni si! Če bi vsi pozabili peresnike doma in bi bili vsi taki, kakršen si ti, bi bilo bolje, da šolo kar zapremo.«

Doma pa je Pikec dejal materi: »Mama, danes me je učitelj pohvalil. Rekel je, da bi lahko šolo kar zaprli, če bi bili vsi šolarji takšni, kakršen sem jaz.«

Mati je vedela, da tu nekaj ne bo prav. »Kaj si pa zopet storil?«

»Nič, peresnik sem doma pozabil.«

Da bi bil Pikec bolj pazljiv, mu jih je mati naložila nekaj gorkih po zadnji plati. Pikec ni jokal, vedel je, da je to čisto v redu, saj jih dobi včasih tudi trgovčev Tonček. Ne boli pa tudi ne preveč, samo nekoliko skelli.

Ko je prišel drugega dne v šolo, je učitelj razlagal šolarjem, kje ima človek pljuča, kje ima možgane, da hodi človek po dveh nogah, živali pa po štirih. Zdaj bi rad še povedal in razložil, kje ima človek srce. Pa vpraša Pikca:

»No, Pikec, kje imaš srce?«

Pikec molči. Stvar je tako preprosta, da ni vredno odgovorjati, si misli Pikec.

»No,« ga bodri učitelj, »le položi roko na levo stran prsi, pa boš čutil udarce.«

»Ne,« pravi Pikec, »jaz čutim udarce zmerom zadaj in nekoliko niže.«

Mislil je pač na udarce, ki mu jih včasih naloži mati na zadnjo plat.

Takle je bil Pikec, vidite. Pa to ni vse. Se mnogo drugega je počel, še precej drugačne je zagodel. Prav tako Pikec. In če vas zanima, vam o teh dveh prikupnih nagajivcih, ki ju je bila vsa vas polna, povem še prihodnjič kaj. Če me seveda marate poslušati!

Rečem vam pa, muhe sta imela, da nikoli tega.

Pilar Rigo:

Stožilo se mu je

Iz španskega obzornika Mundo Grafico
15. decembra 1931

Zakonski mož, čezmerno čemerem, je venomer trobil ponižni ženici:

»Za nobeno rabo nisi! Vsako reč narediš narobe! Pustiv pojdem na zadnje!«

Neki dan jo je res zapustil.

»Grem,« ji je rekel, »da bom videl, ali najdem na svetu neumnjejšo osebo od tebe.«

Čutila je olajšanje pa tudi žalost, ko se je izgubil po potih.

Ko se je nekoč mračilo, ga je daljno zvonjenje zvabilo v vas, kjer je menil, da vlada direndaj, a jo je našel opuščeno.

»Obhajate slavnost?« je vprašal si-vega starca.

»Ne. Zakaj pa?«

»Ker zvonovi tako pritrkujejo!«

»Nespamet! Mar ne veste, da delamo hrup, da bi se vrnila dneva luč? Drugače bi ostali vekonaj v temi.«

»Prava reč!«

»Nikakor ne. Sosedje se vrstimo in oblečeni smo.«

«Jaz pa vas tega lahko rešim.»

»Kako neki? Ni mogoče!«

»Pač, pač. Pojdite in povejte zvonarjem, naj gredo domov. Nocoj bom jaz bdel. Solnca ne bom klical, vendar bo vzšlo. Poslej boste lahko zmeraj spali brez ropota, svetloba bo potihoma prihajala.«

V strahu in skrbeh so ga pustili samega v zvoniku. Ko je tako stražil, je moral sem pri sebi priznati, da so to večji bedaki od njegove žene. Zarana so ubogi kmetje debelo in preplašeno zijali. Za čudež, ki ga je napravil, so mu ponudili zlata kakor nadnaravnemu bitju. Potnik pa si je mislil: »Tod kraljuje prazna vera.«

Hodil je dalje in na drugem kraju videl hiše, obdane z vozovi, polnimi orehov, ki so jih kmetiči skušali z vilami spraviti v shrambe. Brezplodno delo, zakaj sadež je venomer padal nazaj.

»Dajte mi kos platna,« je prosil.

Mož ga je preganil in sešil vrečo, ki jo je napolnil z orehi, si jo zadel na pleča, da bi jim dal zgled.

»Tri sto kosmatih! Ta pa zna!« so si pravili kmetje.

In poklonili so mu obilo denarja za izum.

»Tod pa vlada nevednost,« je monu-

ljal potnik. »Pa sem nekaj godrnjal o svoji ubogi ženki!«

Na glavni cesti bližnjega mesta je naletel na čudno stvar. Bila je prelepa gospodična, ki je neprestano držala desnico v vrču. Tega pa je poleg nje z drugo roko nosil služabnik.

»Gospodična, ste se v to zaobljubili?« je hotel vedeti.

»Oh, ne. Čistila sem to staro družinsko svetinjo, porinila pest vanjo in je ne morem več izvleči.«

»Čemu pa posode ne razbijete?« je menil.

»Tega pa ne. Dragocen predmet je, od nekdanj ga imamo pri hiši in ga ne sme manjkati.«

Pred sodki in zastareli nazori ovirajo napredek in udobnost.

✱

V drugi vasi je obstal na trgu. Bil je truden in otožen. Vest mu je očitala njegovo krivičnost. Sedel je na kamen ob cerkvi in premišljeval, kar začuje stok in jok ženske. Stopi bliže in vidi ženitovanjski spreved, ki je stal poleg božje veže, med tem ko so se svatje potrti in poparjeni pomenkovali.

»Kaj pa je?«

Nekdo mu je pojasnil:

»Zenin je previsok, da bi mogel skozi cerkvena vratca. Nevesta pa joče in ne ve, kaj bi.«

»Poklino. Vstopil bo.«

»Ali res?«

»Pripogni kolena, skloni glavo.«

»Že gre.«

»Hvala, hvala, gospod.«

Pa sta se poročila.

Po končanem obredu novo javkanje.

»No, zdaj smo pa v pasti in ne moremo vem,« je tarnal novoporočeni.

»Zakaj pa ne, človek božji! Tako narediva kakor poprej,« ga je poučil tujec.

»Seveda, ampak brez vaše pomoči. Rajši tukaj ostanem, kakor da bi se mi ljudje smejali.«

»Prismoda napihnjena, ki si ne veš pomagati in se ponašaš s svojo neumnostjo! Marija, kje je moja uboga Marička, blaga duša?«

In zapodil se je čez drn in strn. Ni vedel kam, ali srce ga je vodilo. Ni se bal daljave, tako ga je imelo, da bi čimprej prispel. Na slehernem razpotju je pospešil korak, zdelo se mu je, da že gleda miren, mil in prijazen obraz. In v somraku se mu je privid uresničil: od daleč je razločil odprta vrata svoje domačije, na pragu pa ga je čakala njegova žena. Ko jo je uzrl, je planil in od daleč zaklical:

»Nisi neumna, Marička, ne. Ne zameri mi.«

Ona pa ni bila huda nanj.

»Le noter,« je velela, »menda si kačen in žejen.«

»Imenitna voda! Odkod si jo prinesla?«

»Iz vodnjaka, kakor vselej.«

»Poprej ni bila tako dobra.«

»Ker jo je kalil nesporazum.«

Pa srečno živela,

še dosti pojela

sta krač in pogač.

A. Debeljak.

Milostljiva gospa in milostljivi gospod

(Ukrajinska ljudska šala)

Človek je šel po cesti, se ustavil in stopil v kočo, toda razen majhnega otroka ni našel tam nikogar.

»Kje je oče?«

»Naš oče niso oče.«

»Kaj so pa?«

»Milostljivi gospod.«

»Torej, kje so milostljivi gospod?«

»Zavili so se v vrečo in šli prašiče past.«

»In kje je mati?«

»Naša mati niso mati.«

»Kaj pa so?«

»Milostljiva gospa.«

»Torej, kje so milostljiva gospa?«

»Ošla so prat plenice in objubili, da nam prineso za večerjo repa.«

Kaj pišejo Jutrovčki?

Naš Veljko

Naš Veljko je prav pridni fant,
zato dobi je novi gvant.
Hlače lepe in pa frak
takega res nima vsak.

Vijolne se že pridno uč,
Zelo ga godba veselj;
ponosno stopa korenjak
vsak vidi, da je res junaki

Sokola on je dober član,
po veri dober je kristjan.
Debato naj o njem končam,
drugače jezen bo ves dan.

Ljubo Replič, uč. IV. razr.
rudnik »Rtanj« p. Boljevac Srbija.

Moj rojni kraj.

Moj rojni kraj leži v naši neosvobojeni domovini, v lepi Istri. Imenuje se Pazin. Leži sredi dežele, zato mu pravijo, da je srce Istre. V njegovi bližini se nahaja največja gora Istre po imenu Učka. V Pazinu je bila hrvaška šola, kjer smo se učili spoznavati in ljubiti dom in rod. Skoro vsak Istran je obiskoval šolo v Pazinu.

V mojem rojstnem kraju je stara trdnjava na visoki pečini, pod katero so strašne razvaline. V njih se izgublja mala reka, ki ob času deževja tako narase, da nastane okoli Pazina veliko jezero. Pazinci so na glas kot junaki, zlasti kmetje iz okolice gradu. Vsi so bili zavedni Slovenci že v najstarejših časih. Iz okolice, to je iz vasi Berma, je bil doma mladi istrski junak Vladimir Gortan, ki so ga Italijani 17. oktobra 1930 ustrelili, ker ni hotel postati Italijan, ker je bil Sokol in ni pustil, da bi vodili Italijani naše brate s silo na volišče. Zato je raiši dal svoje življenje. Smrekar Palmira, uč. III. razr. drž. real. gimnazije v Ptuju.

Vrabček

Strta mu je nožica — vrabček ubog,
vsakemu se smili ubožica — vrabček ubog.

Zelo boji ga nožica — vrabček ubog
hudo srbi ga ranica — vrabček ubog.

Umril je bolnik — vrabček mlad,
zelo sem žaloval — imel sem ga rad.
Štancer Jože, uč. IV. deške osnovne šole,
Maribor.

Moje počitnice. Letos pojdem s kolonijo v Omišalj na počitnice. Zelo se že veselim, da bom po dolgem času lahko spet plavala po morju. V Omišlju nisem bila še nikoli, vendar pa mislim, da je tam zelo lepo. S kolonijo pojde tudi moja sestra in več mojih sošolk. Atek in mamica naju

bosta prišla obiskat. Na morju bom ostala tri tedne. Avgusta meseca pa pojdem k stari mamici v Braslovče, kamor se tudi že zelo veselim.

Milojka Virantova, uč. II. razr. real. gimn.
v Ljubljani.

Povest o mali žemljici.

Mamica me je poslala k peku. Dobila sem lepo zapečeno žemljico. Ko sem jo hotela pojesti, mi reče: »Počakaj najprej, prosim te, da ti povem svojo povest, potem me pa lahko poješ.« Storila sem to uslugo in pričela je pripovedovati: Bilo nas je veliko setric, pšeničnih zrn. v eni vreči. V jeseni nas je kmet posejal v zemljo. Prišla je pomlad, vzklile smo in pričele poganjati. Pod toplimi solnčnimi žarki je raslo naše klasje in kadar je pihljak veter, smo bile podobne razburkanemu morju. Lahko klasje je postajalo čedalje težje. Ko smo dozorele, so prišle žanjice in nas požele. Napravile so snope, fantje so nas omlatili in nesli v mlin. Zasukalo se je mlinsko kolo in zdrobilo nas je med mlinskimi kamni. Iz nas so dobili lepo moko. Mlinar nas je odnesel h peku. Pek nas je mesil in mesil in ko je s tem končal, nas je dal v peč. Tam je bilo tako vroče, da sem mislila, da je z menoj konec. Toda pek me je vzel iz peči in kakor vidiš, sem zdaj lepo zapečen kruhek, ki ga lahko poješ.

Ko sem pojedla žemljico, sem videla, da je to res. Tako dobrega kruhka še nisem jedla.

Sonja Černa, uč. III. razr. Zagorja.

Berač

Sedel pod hrastom je berač,
ves prašen in bolan,
po poti pride mlad bahač,
ozre se s studom nanj:

»Kaj žakaš tukaj, ti lenuh,
kam pešje tebe pot?
Nesnaga, sam si služi kruh,
pa boš lahko gospod.«

Poglej sadove te zemlje
poglej ta vitki hrast,
in pa zeleno to polje,
vse to je moja last!

»Dovolj imel sem jaz polja,
mu je berač dejal,
»dovolj imel sem jaz zlata;
le sin me je izgnal.«

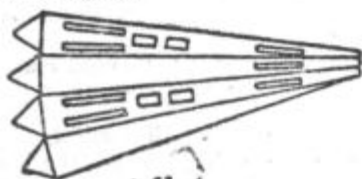
Kaj hočem, sodil bo vladar,
zdaš sem berač bolan;
povsod sem le ničvredna stvar,
povsod zaničevan.«

Emil Strlič, dijak, Ziri.

Za spretnne roke

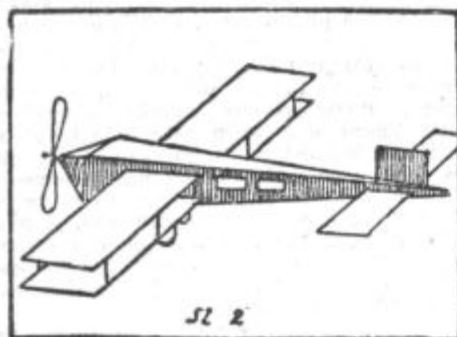
Letalo

Iz lepenke si lahko naredimo letalo, skoraj takšno, kakor smo ga videli pred božičem v izložbi.

Sl 1

Na plašču, kakršnega nam kaže sl. 1. izrežemo okna in podolgovate zareze ter ga nato zlepimo v piramido. V obe zarezi na prednjem delu vtaknemo krila. Obe krili zvežemo med sabo s šibicami ali trščicami. Na isti način pritrdimo tudi

Sl 2

krmilo. Na trup letala prilepimo na vsako stran trikotno obrezan kos lepenke, kamor pritrdimo s pomočjo žebličkov in trščic dvoje koles. Letalo oblepimo z raznobarnim papirjem ter mu z iglo bucico pritrdimo propeler, nakar je dvokrovnik pripravljen za polet.

Našim najmlajšim

Z avtom na goro
bomo pohiteli,
z urno si roko
solnčece ujeli.

Križanka »Opletenka«

Pomen besed:

Vodoravno: 2. Poljsko orodje. 4. Glasbilo. 5. Del posode. 6. Čarobni krog. 7. Organ.

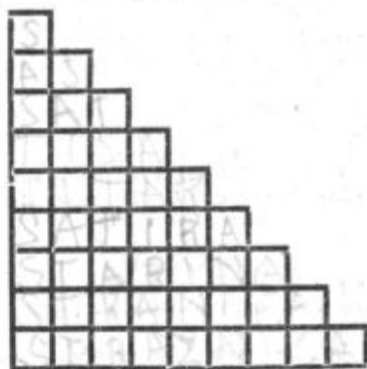
Navpično: 1. Stan. 2. Ladijska potrebščina. 3. Žitarica.

Rešitev križanke »Gofida«

Vodoravno: 1. pozor, 6. okapi, 7. koles, 8. vir, 9. lva.

Navpično: 1. pok, 2. okovi, 3. zaliv, 4. opera, 5. ris.

Kvadrati

predlog
igralna karta
ležišče medu
drevo
obrtnik
leposlovno delo zbadljivega značaja
stara reč
sestavni del geometrijskega lika
uradno poslopje

V vsaki besedi so vse črke prejšnje besede, v nespremenjenem ali spremenjenem vrstnem redu, in ena črka več.